

ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท
ด้วยศุภิธราชธรรม และหลักการทำงาน

มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงาน กปร. สำนักงานประมง กรุงเทพมหานคร

จัดพิมพ์เผยแพร่เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาส
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ด้วยทศพิธราชธรรม และหลักการทรงงาน

ตลอดระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญ
พระราชกรณียกิจเป็นเวลายาวนานกว่า ๖๐ ปีในรัชกาล
เหล่าพลกนิกรชาวไทยต่างได้รับรู้ถึงพระราชกรณียกิจมากล้น
ที่ทรงปฏิบัติ และพระราชจริยวัตรที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาอย่างหาที่สุดมิได้
ซึ่งหากเราชาวไทยสามารถเรียนรู้ข้อคิด ประสพการณ์ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท
ทั้งในส่วนของการตั้งมั่นในทศพิธราชธรรม
และหลักการทรงงานในเรื่องต่างๆ นั้น ก็จะเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาชีวิต
ให้ก้าวเดินไปได้อย่างมั่นคงและถึงพร้อมด้วยประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น
ซึ่งปวงชนชาวไทยสามารถดำเนินชีวิตตามรอยพระยุคลบาทได้
ด้วยหลักการและแนวทาง ดังต่อไปนี้

ทศพิธราชธรรม

เป็นธรรมสำหรับพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าผู้ปกครองประชาชน
ตลอดจนเป็นธรรมสำหรับคนที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่เหล่าจนถึงประเทศชาติ
พึงประพฤติต่อกันให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุข
ประกอบด้วย

ทาน

การให้ที่เป็นประโยชน์ ทั้งวัตถุทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของ และธรรมทาน คือ การให้ธรรม
โดยการให้ปัญญา ความรู้ คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และยังหมายถึงการให้น้ำใจแก่ผู้อื่นด้วย

ศีล

ความประพฤติดีงาม ทั้งกาย วาจา และใจ เว้นจากการประพฤติชั่ว ทุกจริต ประพฤติปฏิบัติ
ให้ถูกต้องตามกฎหมาย จารีตประเพณีของบ้านเมือง

ปริจฉาค

พึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า เป็นการเสียสละประโยชน์หรือความสุขส่วนตัว และประพฤติปฏิบัติเพื่อบูชาประโยชน์สุขของคนหมู่มาก เป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้นำ ในการดำเนินชีวิตเพื่อผู้อื่นอย่างแท้จริง

อาชชวะ

ความซื่อตรง ไม่ประพฤติหลอกลวงหรือหลีกเลี่ยงแอบแฝง คนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่ ถ้าปฏิบัติไม่ตรงในงานตามหน้าที่ ไม่ซื่อตรงต่อกันและกัน จะเกิดความแตกฉาน อยู่เป็นสังคมที่สงบสุขไม่ได้

นันทะ

ความอ่อนโยนทั้งกายและใจ มีสัมมาคารวะอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ อ่อนโยนทั้งต่อผู้เสมอกว่า และต่ำกว่า วางตนสม่ำเสมอ ไม่กระด้างดื้อหมิ่นผู้อื่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างที่คนไทยควรเอาเป็นแบบอย่างในเรื่องนี้ โดยทรงมีพระราชอัธยาศัยสุภาพ อ่อนโยน ทั้งทางพระราชวาทะ พระวาจา และพระราชพฤติกรรมอย่างเพียบพร้อมสมบูรณ์ ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน

ตปะ

การบำเพ็ญเพื่อให้กิเลสเบาบาง การตั้งใจทำหน้าที่ด้วยความเพียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระวิริยะ ความเพียรอันแรงกล้า ในอันที่จะสร้างความสงบสุข ร่วมเย็นแก่พสกนิกรของพระองค์ หากเราคนไทยจักปฏิบัติตนได้ตามเบื้องพระยุคลบาท สักเพียงนิด ก็จะช่วยเสริมสร้างให้ประเทศชาติมั่นคง

อักโกระ

ความไม่โกรธ ไม่มุ่งร้ายคนอื่น แม้จะต้องลงโทษผู้ทำผิด ก็ทำตามเหตุผล
เป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ ไม่ทำด้วยอำนาจความโกรธ

อวิหิงสา

ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา
และอุเบกขา เป็นเครื่องแสดงออก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชอัธยาศัย
กอบประด้วยพระเมตตากรุณา ไม่ทรงเบียดเบียนผู้ใด

ขันติ

ความอดทน อดกลั้นต่ออารมณ์ทั้งปวง ไม่แสดงกิริยาว่ามาจากอำนาจโลกะ โทสะ โมหะ และอดทนต่อทุกขเวทนาต่างๆ

อวิโรธนะ

ความไม่ประพฤติดิฉัตรธรรม การวางตนเป็นหลักหนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียง หวั่นไหว เพราะถ้อยคำ ดี ร้าย สักการะ หรืออิฏฐารมณ์ใดๆ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติตามขัตติยราชประเพณี ราชจรรยาวัตร และราชธรรมทุกประการ

หลักการทรงงาน ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระมหากษัตริย์
ที่ทรงพร้อมด้วยทศพิธราชธรรม ทรงตรากตรำพระวรกาย
เสด็จฯ เยี่ยมเยือนประชาชนในทุกหนทุกแห่งทั่วประเทศ
ด้วยพระราชหฤทัยอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา
พระราชทานพระราชดำริ
เพื่อประโยชน์สุขของประชาราษฎร์ และนำมาซึ่งความผาสุก
แก่ประชาชนอย่างแท้จริง
โดยได้ประมวลหลักการทรงงานไว้ดังนี้

ทำงานอย่างผู้รู้จริง

ให้ศึกษางานที่จะทำให้ดี อย่าผลิผลาม ความรู้จะหยุดนิ่งไม่ได้ ต้องขวนขวาย ต้องเก็บบันทึกไว้ แล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ “ความรู้” ต้องพัฒนาอยู่เรื่อยๆ ต้องรู้หมดและรู้อย่างแท้จริง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เช่น การที่พระราชนิพนธ์โครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างรอบคอบและครบถ้วน ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง เพื่อที่พระองค์จะได้พระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามที่ประชาชนต้องการ ซึ่งนั่นก็คือ ไม่ว่าเราจะทำอะไรต้องรู้จริง ศึกษาให้เข้าใจ แล้วจึงลงมือปฏิบัติ

ระเบิดจากข้างใน

คือการทำสิ่งใดต้องสร้างฐาน ต้องเริ่มจากความพร้อม ความเห็นพ้องต้องกันในกลุ่มเล็กๆ ก่อน แล้วค่อยๆ สร้าง ค่อยๆ ก่อ จะมั่นคงถาวร พระองค์ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” นั้นหมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนา ให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาล่วงก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้าน ที่ยังไม่มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

อดทน มุ่งมั่น

ให้รู้จักการอดทน ทำจนเป็นนิสัย ไม่ว่าสิ่งดีๆ ที่เข้ามา ทุกข์ที่เข้ามา สุขที่เข้ามา เราก็รับ ด้วยใจสงบ ไม่ตื่นเต้นหรือกังวลกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเรา เหมือนดังคำว่า “ธรรมะ” ซึ่งนั่นก็คือ ธรรมชาติ ธรรมดา นอกจากนี้ หากเกิดปัญหา เราก็ทำจิตใจให้รู้สึกท้าทาย กับปัญหานั้น เห็นปัญหาแล้วกระโดดเข้าไปเป็นการท้าทายสติปัญญา อย่างกลัวปัญหา และละลายปัญหาจากเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย

อ่อนน้อม ถ่อมตน เรียบง่ายและประหยัด

ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เช่น นาฬิกาข้อมือพระกรที่พระองค์ทรงใช้ ไม่จำเป็นต้องราคาแพง แต่ทรงเน้นที่ประโยชน์ของการบอกเวลา ทรงอ่อนน้อมถ่อมพระองค์มาก เวลาที่เสด็จฯ เยี่ยมราษฎร ทรงโน้มพระวรกาย คูกเข่า และประทับพับเพียบเข้าหาประชาชน ในการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎรทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยธรรมชาติ เรียบง่าย และประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นมาแก้ไขปัญหโดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ยุ่งยากนัก

ชื่อยุติ สัจจิต กตัญญู

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกตัญญูต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงให้ความสำคัญในเรื่องความซื่อสัตย์มาก ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้าซื่อสัตย์แม้คนเดียว ก็ขอแข่งให้มีอันเป็นไป พูดอย่างนี้หยาบคาย แต่ว่าต้องให้มีอันเป็นไป แต่ถ้าไม่ซื่อสัตย์ สัจจิต และมีความตั้งใจมุ่งมั่น สร้างความเจริญ ก็ขอต่ออายุ ให้ถึง ๑๐๐ ปี ...ความซื่อสัตย์จะทำให้ประเทศไทยรอดพ้นอันตราย ภายใน ๑๐ ปี เมืองไทย น่าจะเจริญ ข้อสำคัญต้องยึดความซื่อสัตย์ให้สำเร็จ และไม่ซื่อสัตย์เสียเอง...”

รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง

ในทุกครั้งที่เสด็จฯ ไปในพื้นที่ต่างๆ ทรงทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ทุกครั้ง โดยวิธีการของพระองค์นั้นเป็นวิธีที่เรียบง่ายและตรงไปตรงมา โดยจะทรงอธิบายถึง วัตถุประสงค์และผลที่จะได้รับจากโครงการพัฒนากับพลกนิกรที่มาเฝ้าฯ ล้อมรอบอยู่ หลังจากนั้นจะทรงถามถึงความต้องการของประชาชน ความสมัครใจและให้ตกลงกันเอง ในกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์และกลุ่มที่จะต้องเสียสละในขณะนั้นเลย พร้อมทั้งทรงวางแผน เพื่อตรวจสอบถึงข้อมูลและข้อเท็จจริงของสภาพภูมิประเทศ และหลังจากนั้น ก็ทรงเรียก ผู้นำท้องถิ่นและฝ่ายปกครองให้มารับทราบและดำเนินการในขั้นต้น ก่อนที่จะพระราชทาน ให้หน่วยงานปฏิบัติที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเชิงบริหารและวิชาการต่อไปจนเสร็จสิ้นโครงการ

“...มีคนบอกว่าโครงการพระราชดำริแต่ต้องไม่ได้ ข้อนี้เป็นความคิดที่ผิดหรือเป็นความคิด ที่ไม่ถูกต้องนัก เพราะหากโครงการพระราชดำริแต่ต้องไม่ได้ เมืองไทยไม่เจริญ...”

ความตั้งใจจริงและมีความเพียร

ทำงานต้องมีความตั้งใจ อย่าทำงานไปวันๆ ตั้งใจทำงานจะทำให้มีแรง มีกำลังใจ และต้องขยันหมั่นเพียร งานบางอย่างยาก แต่ก็ต้องฟันฝ่าไปได้ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานข้อคิดเกี่ยวกับความเพียรในพระราชนิพนธ์เรื่อง “พระมหาชนก” ความตอนหนึ่งว่า

“...คนเราทำอะไรต้องมีความเพียร แม้ไม่เห็นฝั่งก็ต้องว่ายน้ำและมีคำตอบอยู่ว่ามีประโยชน์อย่างไร เพราะถ้าหากไม่เพียรที่จะว่ายน้ำเป็นเวลา ๗ วัน ๗ คืน ก็จะไม่พบเทวดา คนอื่นไม่มีความเพียรที่จะว่ายน้ำ ก็จมเป็นอาหารของปลา ของเต่า เพราะฉะนั้น ความเพียรแม้จะไม่ทราบว่าจะถึงฝั่งเมื่อไหร่ ก็ต้องเพียรว่ายน้ำต่อไป...”

กาแฟต้นเดียว : ก้าวแรกที่กล้าก้าว

เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาชาวเขา คือเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรไร่กาแฟที่ชาวกะเหรี่ยงปลูกไว้บริเวณพื้นที่บ้านอังก้าน้อย ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยที่ไร่แห่งนั้นมีต้นกาแฟเพียงต้นเดียว มีพระราชกระแสกับข้าราชการบริพารที่อยู่ในขบวนเสด็จฯ ที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ในการเสด็จฯ ข้ามเขาสูงมาเพื่อการนี้ด้วยพระสურเสด็จฯ ที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาว่า “...แต่ก่อนเขาปลูกฝิ่น เราไปพูดจาชี้แจงชักชวนให้เขามาลองปลูกกาแฟแทน กะเหรี่ยงไม่เคยปลูกกาแฟมาก่อน ยังดีที่กาแฟไม่ตายเสียหมด แต่ยังเหลืออยู่หนึ่งต้นนั้น ต้องถือว่าเป็นความก้าวหน้าสำหรับกะเหรี่ยง...” จึงต้องเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรจะได้แนะนำเขาต่อไปว่า ทำอย่างไรกาแฟจึงจะเหลืออยู่มากกว่าหนึ่งต้น ปรากฏว่าปีต่อมาราชกรชาวกะเหรี่ยงดอยอินทนนท์ขายกาแฟได้เป็นเงินต่อไร่ต่อปีสูงกว่าที่เคยขายฝิ่นได้

คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

โดยต้องคิดให้ถี่ ให้ลึกซึ้ง อย่างเช่นโครงการเขื่อนป่าสักฯ เป็นการดำเนินโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดี ที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและไม่ได้ละเลยคนส่วนน้อย ที่ต้องเสียสละเพื่อส่วนรวม เมื่อส่วนรวมได้ประโยชน์อย่างมากมาย คนส่วนรวมต้องช่วย คนกลุ่มเล็กที่เสียสละอย่างเต็มที่

“...การปฏิบัติงานทุกอย่างของข้าราชการ มีผลเกี่ยวเนื่องถึงประโยชน์ส่วนรวมของบ้านเมือง และประชาชนทุกคน เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นที่ข้าราชการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ทุกๆ ประการ ให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์โดยเต็มกำลังสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อผลการปฏิบัติราชการ ทุกอย่างจักได้บรรลุความสำเร็จอย่างสูงและบังเกิดประโยชน์อย่างดีที่สุดแก่ตนเอง แก่หน้าที่ และแก่แผ่นดิน...”

เข้าใจความต้องการของประชาชน

ถ้าประชาชนไม่ต้องการอย่าไปขัดเคืองอะไรให้ ดังเช่นการดำเนินงานโครงการต่างๆ ให้แก่ประชาชนนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานพระราชดำริแก่หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอๆ ว่า

“...การเข้าใจถึงสถานการณ์ของผู้ที่เราจะช่วยเหลือนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด การช่วยเหลือให้เขา ได้รับสิ่งที่เขาควรจะได้รับตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม จะเป็นการช่วยเหลือที่ได้ผลที่สุด... อีกประการหนึ่ง ในการช่วยเหลือนั้น ควรยึดหลักสำคัญว่า เราจะช่วยเขาเพื่อให้เขาสามารถ ช่วยตนเองได้ต่อไป...”

พึ่งตนเอง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนให้ชาวไทยสามารถดำรงชีวิตด้วยตนเองได้ ไม่ว่าจะเป็นการพึ่งตนเองทั้งทางด้านจิตใจ ที่ต้องเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเอง และชาติโดยรวม ด้านสังคม ก็ต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งเป็นอิสระ หรือแม้กระทั่งด้านเศรษฐกิจ ที่ต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลักพออยู่ พอกิน พอใช้ และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับพื้นฐาน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ยีนบนขาของตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่าสองขาของเราเนี่ย ยีนบนพื้นให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยีน...”

ส่งเสริมคนดีและคนเก่ง

ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมผู้ปฏิบัติงาน เพราะคนดี คนเก่ง จะเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาความเจริญในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังพระราชดำรัสที่ว่า

“...ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี ไม่มีใครจะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด หากอยู่แต่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้...”

การเอื้อเพื่อชิงกันและกัน

ต้องคิดถึงคนอื่นบ้าง อย่าคิดถึงแต่ตัวเอง เห็นแก่ตัวอย่างเดียวอยู่ไม่รอด ต้องรู้จักเสียสละ เพื่อส่วนรวม ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริแก่คนไทยไว้ว่า "...สังคมใดก็ตาม ถ้ามีความเอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งมุ่นเจริญต่อกัน สังคมนั้น ย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุข น่าอยู่..."

อีกทั้ง ทรงรับสั่งอยู่เสมอเกี่ยวกับการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ว่า ที่พระองค์ทรงทำอยู่นั้นทรงใช้หลักสังฆทาน ความหมายนี้ลึกซึ้งมาก คือ "ให้เพื่อให้" พระองค์ไม่เคยนึกว่าเมื่อให้แล้วจะต้องอย่างนั้นอย่างนี้ หลักสังฆทานให้โดยไม่เลือก ในฐานะเพื่อนมนุษย์ผู้ประสบความสำเร็จทุกขาก็มีโครงการ เข้าไปช่วยเหลือ ให้เพื่อให้จริงๆ ไม่ได้ให้เพื่อคิดหวังอะไรตอบแทน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คือยึดความพอดี พอเพียง พอควร เป็นที่ตั้ง อย่าทำอะไรให้ล้นเกินพอดี เศรษฐกิจพอเพียงอธิบายอย่างง่ายที่สุด คือ ถ้ากินมากก็จุบ ไม่กิน หรือกินน้อยก็หิวไทย ทำอะไรให้พอดี แต่ต้องทำอย่างเต็มศักยภาพที่แต่ละคนมีอยู่ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

“...พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอ ก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คืออยู่เป็นสุข...”

ภูมิสังคม

การพัฒนาใดๆ ต้องสอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนั้นๆ เนื่องจากแต่ละแห่งคนไม่เหมือนกัน ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ไม่เหมือนกัน ทรงใช้คำว่า “ภูมิสังคม” คือ ทรงดูลักษณะภูมิศาสตร์ และลักษณะของสังคม ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งความว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ ในสังคมวิทยา ภูมิประเทศตามสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไป ไปช่วย โดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจ หลักการของการพัฒนานี้ ก็เกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

รู้ รัก สามัคคี

รู้ คือ รู้ต้นเหตุ รู้ปลายเหตุ แล้วถึงเริ่มทำงาน จะได้มีประสิทธิภาพ ต้องรู้ถึงปัจจัยทั้งหมด ทั้งรู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

รัก คือ ความรัก ความเมตตา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการกระทำ และไปลงมือปฏิบัติ แก้ไขปัญหานั้นๆ อีกทั้งความรักที่มีความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน ก็สามารถนำไปสู่ ความปรารถนาที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลสนับสนุนให้บุคคลอื่นบรรลุประโยชน์ หรือเข้าถึง จุดหมายของชีวิตของเขาในระดับต่างๆ ได้

สามัคคี คือ การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่า เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุ่ส่วงไปได้ด้วยดี

เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

เป็นสิ่งที่ต้องเข้าใจก่อน การพัฒนาในด้านต่างๆ ต้องเข้าใจภูมิประเทศ เข้าใจคน เข้าใจหลักปฏิบัติ และที่สำคัญ เราเข้าใจเขาและจะต้องทำอะไรให้เขาเข้าใจเราด้วย เราเข้าถึงเขาแล้ว ต้องทำอะไรให้เขายากเข้าถึงเราด้วย เมื่อเข้าใจกันแล้วก็สามารถที่จะนำไปสู่การพัฒนาในขั้นต่อไปได้

ปลูกป่าในใจคน

เป็นการปลูกป่าลงบนแผ่นดิน ด้วยความต้องการอยู่อาศัยของมนุษย์ ทำให้ต้องการบริโภค และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม ไม่รู้จักพอ ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้นในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งความว่า

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญ และทรงมีความสุขทุกครา
ที่ได้ช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยรับสั่งครั้งหนึ่งว่า

“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์
ให้กับผู้อื่น...”

หลักการทรงงาน
ที่ประมวลไว้มีใจหลักสำหรับผู้ปฏิบัติงานราชการเท่านั้น
หากแต่เป็นหลักการทำงานที่ดีที่ทุกๆ คน
สามารถนำไปปรับใช้กับวิถีชีวิตและการทำงานของแต่ละคนได้
ซึ่งจะเป็นมงคลชีวิตของผู้นำไปปฏิบัติ
เป็นแนวทางที่นำไปสู่ความสุขที่แท้จริงและยั่งยืนได้

เพราะนี่คือ
แก่นแท้ของการดำเนินชีวิตที่มาจาก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงเป็นหลักชัยแห่งชีวิต
ของชาวไทยทั้งปวง

1. **Identifying the problem**

โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ

เมื่อ ๒๕๓๖ โรงเรียนเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามแนวพระราชดำริ กรุงเทพมหานคร เป็น
 โรงเรียนที่นำเอาหลักทฤษฎีใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเน้นการเรียนรู้
 ผ่านการปฏิบัติจริงในแปลงทดลอง ๖ แปลง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ แปลง และ ๓ แปลง
 ที่ใช้ปลูกพืชไร่และพืชสวนตามลำดับ และโรงเรียนยังได้เปิดรับนักเรียน
 จากโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง ๖ แห่ง ซึ่งมาเรียนตามหลักสูตรที่โรงเรียน
 ได้จัดทำขึ้นไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริงในแปลงทดลอง
 ตามแนวพระราชดำริ และโรงเรียนยังได้เปิดรับนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง
 มาเรียนตามหลักสูตรที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นไว้เรียบร้อยแล้ว

ការបោះឆ្នោត គណៈប្រឹក្សាភិបាលស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ និង
ស្ថាប័នស្រាវជ្រាវ

กรุงเทพฯ

นพานครแห่งความพอเพียง

"...คนสูงวัยพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคง
ของแผ่นดิน เติบโตมาจากคนสูงวัยที่ปลูกและดูแลเป็นอย่างดี
ถ้าหากเราไม่ใส่ใจ สืบสานสร้างคนวัยก่อนได้ก็ยากที่จะสร้าง
คนต้นกล้าที่มั่นคงได้เป็นสายพันธุ์
คนต้นกล้าที่มั่นคงสร้างชาติได้..."

นพานครแห่งความพอเพียงมูลนิธิพัฒนาสังคมไทย

๓๓๓ ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐

กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญกับการดูแลคนสูงวัยและสืบ
สานวัฒนธรรมอันดีของชาติและการปฏิบัติตนตามวิถีชีวิต
โดยคนสูงวัยของชาติที่ผ่านมา คน
ไม่สนใจไม่เอาด้วย เอาตาม ส่วนนี้ไม่เอาตามแต่ก็ทำตามอย่าง
คนสมัยใหม่ดูถูกดูแคลานดูหมิ่นดูแคลาน ที่นี้ไม่ได้ไม่เอาตามแต่
มีความเป็นจริง โดยผู้สูงวัย สนับสนุนคนวัยก่อนได้สร้างชีวิตในการพัฒนา
และคนสูงวัยได้สร้างคนต้นกล้าเป็นสายพันธุ์ที่ดี

ដំណើរការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្ថាប័ន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន

“ប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈ”

ដំណើរការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្ថាប័នដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន

“ក្រុមប្រឹក្សាភិបាល”

ដំណើរការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សាភិបាលស្ថាប័នដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន
ដែលមានសមាសភាពជាសាធារណជន